

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 114g/2016

privind excepția de neconstituționalitate a
pct. 20 din Regulamentul cu privire la modul de ocupare
a posturilor didactice în instituțiile de învățământ superior,
aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 854 din 21 septembrie 2010

CHIȘINĂU

20 aprilie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Igor DOLEA,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Victor POPA, *judcători*,
cu participarea dnei Eugenia Mîța, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 27 septembrie 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 20 aprilie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „*Senatul, prin vot deschis, cu majoritatea simplă, ia decizia de a include sau nu candidații respectivi în buletinul de vot.*” din pct. 20 al Regulamentului cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituțiile de învățământ superior, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 854 din 21 septembrie 2010, ridicată de către avocatul Alexandru Postica, în dosarul nr. 2a-2340/15, pendinte la Curtea de Apel, mun. Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 27 septembrie 2016 de către judecătorii Nina Traciuc, Marina Anton și Iurie Cotruță din cadrul Curții de Apel, mun. Chișinău, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 12 noiembrie 2013 V.C. a depus la Senatul Universității de Stat din Moldova (USM) o cerere de participare la concurs în legătură cu expirarea termenului de 5 ani de la alegerea inițială în aceeași funcție și a solicitat reconfirmarea în postul didactic de conferențiar universitar la Catedra Teoria și Istoria Dreptului din cadrul Facultății de Drept.

4. La ședința Senatului din 20 decembrie 2013, prin vot deschis, s-a decis neinclusiunea candidaturii V.C. în buletinele de vot, aceasta fiind, potrivit pct. 20 din Regulamentul cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituțiile de învățământ superior, aprobat prin Hotărârea

Guvernului nr. 854 din 21 septembrie 2010, o etapă preliminară votării candidaților la funcția de conferențiar universitar.

5. Nefiind de acord cu decizia Senatului USM, V.C. a depus la 20 martie 2014 o cerere de chemare în judecată împotriva Universității de Stat din Moldova, prin care a solicitat recunoașterea refuzului de angajare în funcția de conferențiar universitar ca ilegală și obligarea Senatului USM să încheie un contract de muncă pe o durată de 5 ani.

6. La 7 iulie 2014 Judecătoria Buiucani a recunoscut ilegal refuzul de angajare a V.C. în funcția de conferențiar universitar, a anulat decizia Senatului USM prin care a fost respinsă candidatura V.C. la funcția de conferențiar universitar și a obligat USM să încheie un contract de muncă cu aceasta pe o durată de 5 ani în funcția de conferențiar universitar. Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 10 decembrie 2014, a respins apelul declarat de USM și a menținut hotărârea primei instanțe.

7. Prin decizia din 20 mai 2015, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul declarat de USM, a casat decizia instanței de apel și a restituit cauza spre rejudecare. În decizia sa, instanța de recurs a menționat că alegerea în funcția de conferențiar universitar în cadrul instituției de învățământ de către Senat constituie un element inerent al autonomiei universitare organizatoriale, iar substituirea acestuia de către instanța de judecată ar constitui o ingerință în gestiunea instituției universitare.

8. În cadrul ședinței din 22 februarie 2016 reprezentantul V.C. a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a pct. 20 din Regulamentul cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituțiile de învățământ superior, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 854 din 21 septembrie 2010.

9. Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 25 februarie 2016 s-a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art.140) sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. ”

Articolul 35

Dreptul la învățătură

„ [...]”

(6) Instituțiile de învățământ superior beneficiază de dreptul la autonomie.

[...]”

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

[...]”

11. Prevederile relevante ale Codului educației Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (M.O., 2014, nr. 319-324, art. 634) sunt următoarele:

Articolul 79 Autonomia universitară

„(1) Instituțiile de învățământ superior dispun de statut de autonomie universitară.

(2) Autonomia universitară constă în dreptul comunității universitare de organizare și autogestionare, de exercitare a libertăților academice fără niciun fel de ingerințe ideologice, politice sau religioase, de asumare a unui ansamblu de competențe și obligații în concordanță cu politicile și strategiile naționale ale dezvoltării învățământului superior.

(3) **Autonomia universitară** vizează domeniile conducerii, structurării și funcționării instituției, activității didactice și de cercetare științifică, administrării și finanțării și **se realizează**, în principal, **prin**:

[...]

e) **selectarea și promovarea personalului didactic, științifico-didactic și științific**, precum și a celorlalte categorii de personal din instituția de învățământ;

[...]”

12. Prevederile relevante ale Regulamentului cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituțiile de învățământ superior, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 854 din 21 septembrie 2010 (M.O., 2010, nr. 182-189, art. 948), sunt următoarele:

III. Organizarea și desfășurarea concursului pentru ocuparea posturilor didactice

„20. Alegerile în posturile de profesor universitar și de conferențiar universitar se efectuează de către Senat în termen de cel mult 45 zile de la expirarea termenului de înscriere la concurs, prin vot egal, secret și liber exprimat. Ședința Senatului este deliberativă dacă la ea participă cel puțin 2/3 din numărul membrilor săi. **Senatul, prin vot deschis, cu majoritatea simplă, ia decizia de a include sau nu candidații respectivi în buletinul de vot.** Pentru organizarea votării, Senatul alege din membrii Senatului, prin vot deschis, comisia de numărare a voturilor. Fiecare membru al Senatului votează o singură persoană din lista candidaților înscriși în buletinul de vot. Buletinele în care au fost votați mai mulți candidați se consideră nule. Prezența candidaților la ședința Senatului nu este obligatorie.

Este declarat ales în postul de profesor universitar sau de conferențiar universitar candidatul care a acumulat majoritatea simplă (nu mai puțin de 50 la sută plus un vot) de voturi din numărul total de membri ai Senatului care au participat la votare. În cazul în care nici unul din candidați nu a acumulat minimumul necesar de voturi, votarea se repetă la aceeași ședință pentru primii 2 candidați care au acumulat numărul cel mai mare de voturi (dacă la concurs au participat mai mult de 2 candidați) sau pentru candidatul care a acumulat cele mai multe voturi (dacă la concurs au participat 2 candidați).

Dacă, în urma votării repetate, candidatul respectiv nu a acumulat majoritatea simplă de voturi, se anunță un nou concurs peste un an de zile.

Persoanele care nu au trecut concursul pot participa la un nou concurs la același post în aceeași instituție.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul pretinde că dispozițiile contestate sunt lipsite de previzibilitate, întrucât dau posibilitate Senatului universitar să excludă din concurs, prin vot deschis și fără motive temeinice, anumiți candidați, încălcându-se în acest fel art. 23 alin. (2) din Constituție.

14. De asemenea, autorul excepției susține că prevederile legale criticate contravin art. 43 alin. (1) din Constituție, care garantează dreptul la muncă și protecția acesteia, prin faptul că permit Senatului universității să voteze în mod deschis pentru ca anumiți candidați, din lista celor propuși de comisia de concurs a universității, să nu fie incluși în buletinele de vot. În consecință, candidații excluși din buletinele de vot nu pot fi aleși în postul de profesor universitar sau conferențiar universitar și respectiv nu pot fi angajați în câmpul muncii.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea excepției de neconstituționalitate, Curtea reține următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității hotărârilor Guvernului, în speță a Regulamentului cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituțiile de învățământ superior, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 854 din 21 septembrie 2010, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de avocatul Alexandru Postica, în dosarul nr. 2a-2340/15, pendinte la Curtea de Apel, mun. Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

18. În speță, Curtea observă că autorul excepției solicită controlul constituționalității textului „*Senatul, prin vot deschis, cu majoritatea simplă, ia decizia de a include sau nu candidații respectivi în buletinul de vot.*” din pct. 20 al Regulamentului cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituțiile de învățământ superior, invocând încălcarea articolelor 23 alin. (1) și 43 alin. (1) din Constituție, care garantează dreptul persoanelor de a-și cunoaște drepturile și, respectiv, dreptul la muncă și protecția acesteia.

19. Curtea reține că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. g) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele/actele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

20. Astfel, cu referire la pretinsa încălcare a dreptului la muncă, garantat de art. 43 din Constituție, Curtea, în jurisprudența sa constantă, a subliniat că acesta nu este un drept absolut și asigură oricărei persoane posibilitatea de a exercita profesia sau meseria pe care o dorește, în anumite condiții, stabilite de legiuitor.

21. Curtea a statuat că dreptul la muncă și libera alegere a acesteia nu se referă la obligația statului de a garanta accesul tuturor cetățenilor la toate profesiile, ci la posibilitatea concretă de alegere, pe care o are fiecare cetățean, în condiții identice cu cele ale oricărei alte persoane.

22. În speță, Curtea observă că prevederea legală criticată, care ține, în esență, de procedura de ocupare a posturilor didactice în instituțiile de învățământ superior, se află într-o strânsă legătură cu principiul autonomiei universitare (*în speță* componenta academică a acesteia) și dreptul universităților de a selecta și promova cadrele didactice și alte categorii de personal.

23. În acest sens, Curtea reține că, potrivit articolului 35 alin. (6) din Constituție, instituțiile de învățământ superior beneficiază de dreptul la autonomie. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că autonomia universitară, înscrisă în prevederile art. 35 alin. (6) din Constituție, implică în mod egal **autonomia educațională și autonomia instituțională**. Autonomia educațională se exprimă prin autonomia universitară funcțională sau academică; autonomia instituțională cuprinde autonomia organizatorică, administrativă și financiară. **Aceste două forme ale autonomiei sunt inseparabile, or, fără libertatea academică (a activității didactice) autonomia instituțională nu poate fi garantată.**

24. Curtea relevă că autonomia universitară în ceea ce privește selectarea personalului științifico-didactic este prevăzută într-un șir de acte internaționale.

25. Astfel, Declarația de la Lisabona a Asociației Universităților Europene (2007) printre cele patru domenii referitoare la autonomia universitară menționează și autonomia resurselor umane, care presupune **libertatea universității de a recruta și selecta resurse umane calificate**, responsabilitatea încheierii contractelor de muncă, stabilirea nivelului salariilor, sporului la salariu în funcție de valoarea potențialului uman.

26. De asemenea, Declarația de la Praga din 2009 a Asociației Universităților Europene prevede că universitățile trebuie să își întărească autonomia pentru a servi mai bine societatea și în particular să asigure un cadru de reglementare care **să permită conducătorilor universităților să adopte o structură internă eficientă, să selecteze și să instruiască personalul lor**, să elaboreze programele academice și să utilizeze resursele financiare, toate acestea trebuind să fie în concordanță cu misiunile și profilurile lor specifice.

27. În acord cu instrumentele internaționale, și art. 79 alin. (3) lit. e) din Codul educației stabilește că „autonomia universitară vizează domeniile conducerii, structurării și funcționării instituției, activității didactice și de cercetare științifică, administrării și finanțării și se realizează [...] prin selectarea și promovarea personalului didactic, științifico-didactic și

științific, precum și a celorlalte categorii de personal din instituția de învățământ”.

28. Prin urmare, prin prisma prevederilor enunțate, instituțiile de învățământ superior trebuie să se bucure de o reală autonomie universitară, inclusiv în ce privește componenta academică a acestei autonomii, astfel încât să poată hotărî în mod independent cu privire la politica de personal și să decidă fără nici o constrângere exterioară cu privire la misiunile educaționale și de cercetare asumate.

29. În Hotărârea nr.14 din 15 iunie 2015 Curtea a menționat că, **în virtutea autonomiei de care beneficiază, instituția universitară este în drept să recruteze și să selecteze resurse umane calificate, care întrunesc exigențele profesionale necesare.**

30. Examinând prevederile Regulamentului cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituțiile de învățământ superior, Curtea observă că pentru a putea ocupa posturile de profesor universitar și de conferențiar universitar candidații parcurg mai multe etape de selectare, care implică mai întâi decizia Catedrei de a înainta comisiei de concurs candidatul. Ulterior, Comisia examinează materialele prezentate de Catedră și, **prin vot deschis**, ia decizia de a recomanda sau nu Senatului persoana respectivă pentru alegerea în postul solicitat. Astfel, anterior deciziei Senatului, luată prin vot deschis, de a include sau nu candidații în buletinul de vot, votul deschis operează și la selectarea candidaților de către Comisia de concurs.

31. Totodată, Curtea constată că **decizia finală, de a alege sau nu candidatul în postul de profesor universitar sau de conferențiar universitar, aparține Senatului Universității.** De altfel, Curtea menționează că, deși procedura de alegere de către Senat se constituie din două etape, inițial prin vot deschis și ulterior prin vot secret, care sunt consecutive și obligatorii, juxtapunerea lor trebuie să fie privită ca o singură procedură la care participă aceiași membri ai Senatului cu drept deplin să decidă alegerea candidaților la funcția de conferențiar universitar în cadrul instituției de învățământ.

32. Ținând cont de ansamblul prevederilor care reglementează organizarea și desfășurarea concursului pentru ocuparea posturilor didactice, Curtea nu poate accepta critica privind lipsa de previzibilitate a normei contestate.

33. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate excede domeniului său legal de competență și nu poate reprezenta o problemă de constituționalitate pe care Curtea Constituțională să o poată soluționa prin raportare la normele constituționale.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (1) și (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „*Senatul, prin vot deschis, cu majoritatea simplă, ia decizia de a include sau nu candidații respectivi în buletinul de vot.*” din pct. 20 al Regulamentului cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituțiile de învățământ superior, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 854 din 21 septembrie 2010, ridicată de către avocatul Alexandru Postica, în dosarul nr. 2a-2340/15, pendinte la Curtea de Apel, mun. Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 20 aprilie 2017

DCC nr. 35

Dosarul nr. 114g/2016